

MUZEJ MONTAŽNIH GLAVA

IZLAZAK

*Izići ispred kuće kroz otvorena vrata,
stati i zagledat se, okrenut zatim glavu,
osvrnut se na kuću i stazu punu blata
i beskonačno polje vidjet i samo travu
na mjestu gdje je kuća stajala, samo stopu
nekakve ptice ili junice u galòpu,*

*neophodno je, ili na vrata ona ista,
koja tu bjehu, treba vratit se, zatim sjesti
za stol, što tu je bio, iz dlana treba jesti
kao iz zdjele koja sad služi kao zvonce
anđelu predvodniku; rosa na travi blista
i svečano je vrlo i ševe će u lonce*

*uletjet same, dim će kroz zapamćenu rupu
dizat se prema nebu, zapamćenom, i noge
pružit će se pod stolnjak, kojega nema, bolne
i ukočene, dirnut koljena će i klupu
koja je nekad tamo stajala, riječi mnoge
poslužit će za nove potrebe, malo solne*

*kiseline sve bivše prozore će, i školjku,
zahodsku, očistiti, jer jedino je ona
ostala, kao veza s iščezlim strukom ruža
u vazi, dok je vaze još bilo, prije nego
izići morali smo iz kuće, prije nego
okrenuli smo glavu*

VAŽNO MJESTO

*Ništa nas više opet ne vodi prema mjestu
na koje su nas bili doveli s mnogih strana,
ovo je važno mjesto, govoreći nam, ništa;
neki čak kažu: neće i ne može, uz čestu
psovkicu, mi svejedno idemo, preko dana
čekamo noć, po noći, koja se poput prišta*

*stvara u zraku, snagu skupljamo da i dalje
čekati uzmogremo, i dan i noć, jer važnost
mjestu sve više raste, ali je samo mjesto
sve manje pouzdano, spominju neki lažnost
zemljopisa i nekih zemalja, to se često
dogđa, kažu, ipak lađu po lađu šalje*

*admiralitet dugim kažiprstom po stolu
prateći put im, i mi osjećamo ga, gdjegdje,
za nama ili čak i pred nama, već smo žulje
dobili prema tome, na tabane smo smolu
namazali, da put nam zadrži se što dulje
pod nogama, da znamo, kad prijedlogom u negdje*

*stignemo, da smo stigli, jer opet ćemo čuti:
ovo je važno mjesto, i bit će važno znati
postoji li to mjesto*

SJENIN ŠLAGVORT

*Kiša još nije zastor razmakla, ali već
moguće nazreti je što će se zbiti tamo
u kazalištu juga, sunce su već za glumu
obukli, predstavljat će ono što svi mi znamo,
uzmožna kralja koji u lov u crnu šumu
polazi, dvorozima potajno već smo sjeć*

*počeli rog, da jedan ostane; neki desni
sijeku, a neki lijevi, neko odsijeku oba
u velikoj brzini, ali tko za to mari;
izvlačim iz ormara kožni omotač stari,
zakrpan češće puta, rukavi još su tijesni,
potrajat će, međutim, dok dođe se do groba*

*u petom činu, imam krokodila u ledu
već spremnog, čak i ruže u octu i u nekim
kostima što me bole dok pada ova kiša,
zastor u kazalištu, u stolici od pliša
sjedim u garderobi i usnama još mekim
ponaumljam prve riječi: »Sunce je kralj, u redu,
slažem se, ali podne određujem ja, sjena —«*

MUZEJ MONTAŽNIH GLAVA

*Izuzetno bi nježni rekli ovako: Glavu
skinite mu, polako odvijte je da navoj
ne ošteti se, sporo okrećite na pravu
stranu je, bez obzira da li na strani pravoj
bila je, ili krivoj, zatim u glavoteku
stavite je, pod brojem, nemojte zbrku neku*

*pri tome napraviti jer opet doći može
vrijeme za zavrtnanje glava i treba znati
redoslijed zavrtnanja: što pomnije se slože,
historičar će lakše snaći se dok mu mati
historia, magistra vitae, u vita-mine
stavlja i koju suježu oskоруšu; o, sine*

*brutalni, o zar i ti? s police zbori glava
uredno odvrnuta i smještena pod rednim,
redovitim joj brojem, neuredna joj plava
mramorna kosa divlje ratuje s galskim jednim
lahorom, in tres partes divisa, kao redov
historičar se sklanja u razdjeljak što djedov*

*krnjav ga češalj pravi, kao u šanac, stare
glave se miču, jedna šapuće: vare, vare,
legije mojih glava gdje su? na glavi pravoj,
budućoj, vrlo pomno urezuje se navoj
jednakog broja cōlā*

ČOVJEK-ŽIGICA

*Iz kutije se čovjek izvuče, голу glavu-
žigicu kresne zatim o nebo, sve se zvijezde*

zapale i sve stvari postanu vrlo vrlo
vidljive, svaka krv se pokaže a u travu,
kao na ležaj oštar, od čavala (za grlo
nezgodnih), legne pjevač, endokrine mu žlijezde

(tako ih stručno zovu stručnjaci) daju piskav
prodoran glas, na krila ptice navuku britve
i sijeku noć na male obroke da ih mogu
progutati ljudi dana, puževi se iz blitve
upute prema ruži obližnjoj koja, spiskav
revolucionarne laticice, podno nogu

ostaje kao njihov spomenik, u tom trenu
što može čovjek, čovjek-žigica, kad na nebu
tako je kao i na zemlji, u tijelu lutke
suši se posteljica njegova, a u hljebu
umiješana je britka turpija; koju stijenju
bušiti? s koje strane? treba li pri tom šutke

pjevati, golo nebo trljajući o glavu-
-žigicu, s a f e t y m a t c h

HEAVEN CO. LTD.

Trošiti sadržaje stvaranja to je dakle
posao za nas, ili zadatak što nas čeka
u svaki sumrak, ili ujutro, bilo kada
između jednog dana i druge noći; meka
zemlja je, sjena raste a nebo često pada
u oči kao klopka za ptice što se cakle

u hladnom znoju uma, stisnuta usred dlana
jabuka samo oblik ostaje, kuću leđa
glačaju, a u tvojim rukama ja sam pijesak
i sve me više ima; troši se sa svih strana
zvijezda i ostatak će joj još samo ovaj bljesak
što putuje do zemlje koja je nešto bljeđa

zbog toga; tabani se troše i samo hod
ostaje jer i cesta troši se, sve se troši
u ovom našem poslu, čak i ta britka duša
koračnice što pjeva, a more troši brod

*i valova je manje ili su vrlo loši
po kvaliteti; krv se izlije pa se zgruša*

*i pretvori u rđu ljubavi ili instant-
-smjesu za novu bolju i ljepšu krv; i tijelo
troši se: ovo kojim raspolažemo sada
ostatak je i neće potrajati jer nam služi
i kao zadnji alat i kao materijal,
rezerva koja mora izdržati do nove*

pošiljke označene HEAVEN CO. LTD.

ZAPISNIK KRUNSKOG ISKAZA KROŠNJE

*Ona si koja kaže: Nebo izdržati mogu
i zemlju! krošnja stabla u koju slijeću ptice
koje su sastavljene od kosti naših davnih
očeva, koja vjetar udišeš, koja lice
osmijehom kitiš, koja u zemlji mičeš nogu
i palac što ga sišeš, koja si posve ravnih*

*tabana kao netko kome na glavi sjedi
pretežak sjedač; krošnja, ona si koja kaže:
Mogu izdržati! ali vidim da tvoje cvijeće
krvari, kao žena pod mjesecom; u srijedi
širiš se, bilo kuda, promašiti moći neće
tko iz tebe poleti, ni onaj kojem draže*

*ostat je tvoj stanovnik; o krošnja, suknjo majke,
podsuknjo ljubavnice, čak i kad dođe zima,
ona si koja kaže: I moja vas praznina,
vi koje skrivam, skriva (kao što krilo čajke
jezero skriva, ili kao što večer svima,
kao i meni, skriva sunce), jer nema sina*

*koji izdržati može što mogu ja izdržati,
a biti tako ranjiv od sjekire što drška
u proljeće joj svako prolizta, kao i ja*

NEKROLOG STABLU POSJEČENOM POKRAJ RADIO STANICE

*Praporci tvoji modri ostali su u uhu
drvosječe, u spine uknjižili su vrlo
uredno tvoju smrt, pod brojem, kako treba,
s datumom što se čudno podudario, duhu
rugajući se tvome, s danom kad preko neba
rasipa proljeće se, podmazali su suhu*

*pilu, uključili je u električnu mrežu
i zločinu je tvome bio kraj, vrlo brza
pravda je uključena u visok napon, spora
sjekira je u ruci s držalom što ga režu
katkad od istog drva kao i to što mora
oboriti ga, onda proljeće tvoje trza*

*zvončice one suježe što padali su svuda,
na zemlju i na glave naše i naše loše
ocjzene i na naše ljubavi, loše, slabo
snalažljive, jer s jedne strane je zgrada suda
stajala, s druge zgrada škole pod koju zabo
jedan se dio tvojih korijena koji troše*

*temelje, kažu, ali drugi se dio snažno
podvukao još dublje u temelje pod zgradu
radio stanice i prijetila je opasnost
da zvončićima svojim ne zaglušiš sve one
užasno važne vijesti*

IZVJEŠTAJ IZ INSTITUTA ZA FIZIKU I RAČUN

*Rascvjetalo se stablo, službenik instituta
za fiziku i račun u svojoj radnoj sobi
zrcalo skinuo je i odnio ga dolje
u vrt i namjestio, mičući ga dva-tri puta
s jedne na drugu stranu da stablo može bolje
u njemu ogledat se; stablo međutim (tko bi*

*to pomislio!) nije imalo za taj pokus
 nikakva smisla, našla čak se i ptica jedna
 uslužna, s vrha stabla jutarnji svoj je izmet
 spustila na zrcalo: odraz je zbilja bijedna
 teorija, tad reče fizičar, gorak okus
 spoznaje osjetivši na usnama i čizmet-*

*inama stablo ono udari te mu strese
 sve latice (jer stablo bijaše mlado): »Jao,
 kako sam golo«, reče tad stablo pogledavši
 u zrcalo to koje službenik instituta
 za fiziku i račun (sa zida ga u sobi
 skidajući), u vrt je nosio, često puta*

ZALIJEVANJE VRTA

*Zalijevam vrt i biljke, u zebnji svoje duše,
 sigurno misle da sam ja bog jer ja im kišu
 donosim usred suhih zvijezda što kao britka
 zrcala u oči im bljeskaju, čak i višu
 milost od mene možda očekuju dok ruše
 latice pod noge mi za žrtvu što je pitka*

*i mirisna i stoga opasna i za stvora
 običnog, kakav jesam, a nekmoli za boga,
 kakav se, gord i visok, pričinjam tome cvijeću
 s gumenim ovim crijevom (što će se nakon toga
 pretvoriti u zmiju šaptačicu), jer mora
 netko preuzet i tu dužnost; na moju sreću*

*vrt malen je i mogu obaviti sve radnje
 koje se tiču tmine i svjetlosti i nekih
 zadataka u vezi s vlastitom mojom slikom
 i rebrima, od kojih nastaješ, ali zadnje
 ono ne uspijeva mi, iako puno mekih
 poteza pravim, sasvim božanski: dušu nikom*

*udahnuti ne mogu, gumeno stoga crijevo
 omotavam polako zavrćuć slavinu,
 videći da je tako u stvari mnogo bolje*

MAČKA

*Mačka je svoje mlade nosila prema šumi
na brijegu, cijeli dan je vukla njih pet, po jednog,
vidjeli nismo ništa u nebu što bi bilo
ikakav razlog za taj njen čin i trud; razumi,
govorili su njeni pogledi puni žednog
nuđenja, puni znanja koje se negdje skrilo*

*za nas, o ženo, premda edenski vjetar puše
i dalje koso preko tebe i mene, sjeme
borovo moglo bi te oplodit, zato budi
pažljiva kad u zoru otvoriš balkon grudi
nudeći savršenom grudnjaku neba, breme
ne mogu podnijeti, da budem mirne duše*

*odgovoran za svaki kromosom; već toj mački,
i porodu joj, nešto dugujem, što bi slika
prakrvi mogla lijepo pokazat, ali neće —
taj je laboratorij nastradao u pljački
i sabotazi, davno, i nitko ne zna gdje će
utvrditi porijeklo i podudarnost lika*

*sadašnjega i prošlog, i zato mačka nosi
mladunčad prema šumi, koreći me za tako
bešćutno odbačeno, nepriznato, a sasvim
korisno očinstvo mi*

NEKI OTPACI

*Naišli smo na neke otpatke, tko će znati
tko ih je ostavio, jer tuda nitko nije
prošao dotad, ni mi, visoko iznad glava
na stropu vidjeli smo tragove nogu, stati
morali smo u svakom slučaju, čista strava
hvatala nas je, mislim, ako se tako smije*

*nazvati naše stanje; nikakva nije traga
bilo na zemlji, nisu ni naše stope bile
vidljive, gledali smo uvis (u takvoj pozi
Buonarroti, jednom, u vrtu stare vile
sudario se s konjem!), gušila nas je vlaga,
stajali smo na jednoj ili na drugoj nozi*

*i gledali u one tragove, nitko stoga
nije ni opazio da jedan drugog više
i ne vidimo, ni ja; zadnjim ostatkom sluha
čuo sam kako novi što dolaze (još tiše
nego mi), jedan drugom, svaki se držeć svoga
dvojezičnog vodiča, radosno vele: »Ju-ha!*

*Naišli smo na neke ostatke, tko će znati
tko ih je ostavio?«*

DIO KOJI NEDOSTAJE

*Na jeziku nam uvijek ostane pjesme dio
i kada ljubimo se, s jezika on nam pređe
na jezik kao mali ostatak hrane, kruha
i mesa, kao čavlić koji se među rjeđe
zube u jednom trenu zatakne, ja bih htio
izbaciti ga, ali poljubac kao gluha*

*velika ruka dođe na usne prije toga
i krhotina opet odluta poput splavi,
kroz slinu, ili tvoja prelazi usta, vruću
granicu, izbjeglički, i dok se usna bavi
uz pomoć druge usne, ljubljjenjem, dok se noga
produžuje u korijen podrivajući kuću,*

*naginjući je prema večeri, jezik luta
pod nepamćenjem, neobično glasa se, pravi riječi
od slova koja usput saslušava dok slijedi
mahnito onaj dio koji sad negdje pluta
duboko prema ždrijelu, nešto ga uvijek spriječi
u presudnom trenutku te potrage; ne vrijedi*

*baviti se tolikom sitnicom, ali to je
pitanje cijelog smisla poljupca, pa čak možda
i pjevanja, svejedno, premda je nepotpuno,
kao i poljubac*

PISMO G. TRAKLU

*Večer u igle stavlja leptire svoje, o
Trakl, u snijeg i gle, i sunce kao stari
ugrušak, tromb u veni, polako ide k srcu
svijeta, nastupit kljenut nebesa će i zlo
dogodit će se, Trakl, i vražjemu će prcu
pravo građanstva biti uskraćeno, u stvari*

*ništa se neće zbiti posebno, samo tama
(kao da ona nije dovoljna!), ništa više —
tama u tami: ruže i dalje bit će ljupke
i žene kao mali otoci, kao slama,
jer je do zore dugo i slabost nam se piše,
o Trakl, violine sviraju dok su gipke*

*prepune duše; večer u igle stavlja, Georg,
leptire svoje, sunce zalazi kao slava
u sol, klonuće svijeta osjećam kao kljenut
nevena, sve je skupa zaista vrlo neorg-
aniziran orgazam i sve će brzo svenut,
vrijeme je da se tama upotrebi za prava*

*blistava dostignuća, kakvo je možda katkad
zaista čak i bol*

O SRCU, STRUČNO

*Razgovore o srcu, precizne, stručne vrste
s kardiologom treba voditi, on sve znade
o njemu, i kad leti i kad ne leti, smjenu
tamne i svijetle krvi poznaje kao mijenu
noći i dana; kao što ginekolog prste
prikladne ima da se neprimjetno prikrađe*

*do mjesta gdje se može čuti po koje slovce
stvaranja, kardiolog uvući prste može
u pretkljetku i kljetku, napraviti od srca
lutku (ginjola) koja za neke sitne novce
pjevuši malu pjesmu o ptici ispod kože
velikog neba, ili o bageru što krca*

*ostatke s potopljenih grudiju, kardiolog
bez greške, lijepo funkcionira dok se jednom
ne zaljubi u sestru medicinsku i krvav
nad operacionim stolom joj iznenada
ne šapne: Baš si srce!*

RUKA

*Ovo je ipak ruka za koju možda mogu
tvrditi da je moja, iako ne bih znao
vratiti list na granu, granu na stablo, stablo
u zemlju, ali to i ne moram: ruku vraćam
u tvoju ruku, posve nemarno, kao neku
dojučerašnju nogu*

MALA NOĆNA

*Skriven u vrtu negdje zrikavac vrlo vješto
probavlja malog slatkog Mozarta, proteine
njegove, čokoladu noktiju, crno-bijela
rebra na zemlji, tvrdom čombalu što je nešto
preugoden za zvuke drukčije, kad noć skine
haljinu, staromodnu u kroju, bijelog tijela,*

*muškobanjastog, kao Salieri vjetar hladan
donese miris zvijezda i konja, okus piva
iz čije šuplje pjene izranja, kao stožac,
Marija Terezija i sve nas redom skriva
pod suknju, da nam bude ugodnije, jer jadan
onaj je koji večer dočeka, tankonožac,*

*nezaštićen u vrtu u kojemu se čuje
zrikavac koji vješto probavlja malog slatkog
Mozarta; svake noći uvlačim ja se, fino
napredujući, sporo, pouzdano do glatkog
koljena, zatim dalje: podvezica već tu je,
evo već prelazim je; napokon tvoj sam, tmino,*

potpuno, mala noćna dlakava muzičice!

NEPROBAVLJIVOST

*Promatram usta cvijeta, je d i m e njemu kažem
: nudim mu se, s mnogo lukavstva, kao hrana
ukusno pripremljena, ali cvijet ima bolji
apetit, neće mene, čovjeka, veli: znana
kaloričnost je tvoja meni, i drugo, dražem
priklanjam ja se biću, anđelu, a ti kolji*

*kako te volja, konja, ribu i ženu, drugog,
čovjeka meni nećeš podmetnut, nisi jelo
za mene, nisi piće, talog si na dnu čaše
moje iz koje pije andeo, njemu tijelo
vjetar je, tebe zubi moji se vrlo plaše,
čovječe, ne miči se, premda sam grla dugog,*

*ne mogu te progutat, nisam izbirljiv, jedem
što mogu, jedem mnogo, povijest je tvoja cijela
u meni, negdje tu je u bojama mi ovim
za zastave i slične podsuknje, kad sve svedem
na ono što i jesam (prikriven otvor ždrijela),
onda najradije ipak leptire svoje lovim:*

neka te čovjek jede!

ANĐEO

*Htio bih za tren biti andeo koji nema
ni jedan dio tijela koji ga stići može,
volio bih te tada leteći, i sad mogu
tako te voljet, ali šavovi moje kože
propuštaju i padam i na zemlju me s nogu
obara čak i tvoje šaptanje; ja bih prema*

*kucanju tvoga srca letio poput praška
za pecivo i ikre nebeske ribe, lijepo
letio bih i posve bešumno, ili bio
andeo koji stoji a sve se drugo (cio
ozakonjeni prostor letenja) kreće, teška
moja bi bila puna poruka, kao slijepo*

*pismo pod prstima bi bili mi vršci tvojih
grudi i kao dobar zemljopis što mi služi*

*da naučim se letjet, jer ja bih postat htio
andeo, ali nemam ni jedan pravi dio
za anđela, i zato govorim sebi: Puži!
i pužem andeòski; i tako sve osvojih*

POLAZAK

*Tek što sam uzjahao na konja već je bitka
prestala, a i konj je dobio neke letve
između nogu, ljuljat počeo se, u sebi
bez ikoga sam svoga ostao, samo plitka
dolina, predviđena za uzmak, ako ne bi
uspio glavni napad, otvarala se, kletve*

*u žabe krastače su promatale se, redom,
ribe dvodihalice koristile su svoju
komparativnu prednost, meni su samo noge
preostale za cijelu buduću povijest, ledom
prekrivene su bile vode i još na broju
istom, u istoj kući, do koje ceste mnoge*

*dolaze, živjela je, još, ista žena, rosa
donijela mi je jadnom uzorke njenih suza
i malo sluzokože; između naših ruku
voće je istrulilo, iz njegova je prosa
drveće niklo i u cvijetu je; neću buku
praviti, kada uđem, raskopčana joj bluza*

*zastava moja bješe i ostaje; i tigar
sabljastih teških kavalèrijskih zubiju je
moj nekorisni grb; neću ni reći tko sam,
ostruge, koje nikad ne skidam, odat će me,
i možda moje posve očelavljelo srce*

Luko Paljetak